

JUHTKIRI

Virumaa Teataja

Kõigi ühine asi

T eenindava sfääri ettevõtjatel ja töötajatel on üle pika aja rõõmsam helk silmis. Viru autoralli, Baltoscandal ja jalgrattavõistlus ning ka mõni väiksem üritus töid Lääne-Virumaa üle pika aja võõrast rahvast täis. Kohvikutes polnud vabu kohti ja kuuldavasti oli öömajadegagi kitsas.

Koroonakriis õpetas nii mõnelegi muidu targutajale majanduse põhitõdesid. Saadi aru, kui tähtis on tarbimine, turism, teenuste osutamine ja muu sellesse valdkonda puutuv. Mõisteti, et kui pole käivet, läheb kõigil halvasti – mitte ainult ettevõtjal, vaid ka palgatöölisel.

Ühel aastatetagusel rallil Lõuna-Eestis – tol ajal oli sotsiaalmeedias eriti popp rallide korraldajaid sõimata – sattus üks sealne majapidamine eriti suure tolmu- ja kivirahe alla. Peremees väitis, et pärast rallit tuleb tal hea mitu ämbritäit kruusa

elamisest välja kühveldada. Aga erinevalt paljudest ta ei hädaldanud. Hoopis rõõmustas, et ralli tema koduõuest mööda läheb. Nimelt oli ta katnud hoovi laua, ja selle asemel et rallifänne kaikaga oma krundilt minema peksta, kutsus ta neid hoopis laua juurde.

Laul olid koduaia hapuks aetud kurgid, kamakas suitsuliha, mille küljest peremees suure väitsetega sealsamas viilakaid löikas, ja viinapudel. Kogu komplekt, viin muidugi pitsikaupa, maksis mingi ümarmarguse summa ja rallifännid muudkui ostsid.

Pärast pandeemiat on virisemist suurüritustega kaasnevate ebamugavuste pärast tunduvalt vähemaks jäänud

Lõuna-Eesti majaomanik võttis asjade halvast kokkulangemisest (tolmu täis maja) välja parima ja kõik olid rahul.

Pärast pandeemiat on virisemist suurüritustega kaasnevate ebamugavuste pärast tunduvalt vähemaks jäänud. Isegi teenelised netikommentaatoritest kõiketeadjad on hakanud aru saama, et sellised ettevõtmised annavad suure panuse majanduse taaskäivitamise.

Viru ralli toimus tänava ühepäevaseks. Oleks toimunud sellisena ka ilma pandeemiata, sest korraldaja rahakott poleks pikemat võistlust välja kannatanud.

Miks rahakott õhuke on? Eks ikka seepärast, et toetajate ring on väike, ikka ühed ja samad. Ehk on tänavune võistlus heaks näitlikuks õppevahendiks Lääne-Viru teenindavale sektorile ja järgmisel aastal pannakse suurüritustele õlg alla ka mõttega, et meil kõigil paremini läheks.

REPLIIK

Emotsiooni ostes

A eg-ajalt tulevad mul

EVA KLAAS

suviti silme ette mälupeegeldid lapsepõlvest: tilli ja rohelist sibulat sai toodud otse peenralt, värsket kartulit konksuga aiamaalt õngitsetud.

Praegu on see nostalgial. Elan linnakorteris ning pole aiamaad. Kuid aia- ja põllusaadusi ostes tahan kindlustunnet, et need on eestimaised ja värsked.

Minul on lähim võimalus värske kraami hankimiseks seada sammud kohalikule turule. Lõuna-Eestis pakuti seal lisaks maitserohelisele, kurgile-tomatile ja värskele kartulile näiteks esimesi kukeseeni. Kui ma muidu väga rahakoti tuulutaja ei ole, siis turul teen emotsiooniosete küll. Väike kauplemine käib asja juurde.

Paraku on miski, mis mind kodulinna turu elu puhul murelikuks teeb. Kui varem on kevadel ja suvel keenud Tapa turu elu, siis nüüd on seal kummaliselt vaikne. Põhipõhjuseks tundub olevat kauplejate soolasemad hinnad, mis kaasnesid hiljutise haldaja vahetusega. Tahaks loota, et eelkõige kohalikud väiketootjad ja aiapidajad siiski edasi kaubelda saavad.

EVA SAMOLBERG-PALMI, RAKVERLANE

Nüüdne rahvuskonservatiivide pealik rahandusminister Martin Helme arvas isegi, et Aivar Mäe piinades kajastub nüüd kogu meessoo piin.

Heinode langemine

O lukord number üks. Tõvestlus. Varastes kaheksakümne aastate naisterahvas, soovitud ametikoht saaliteenidaja mööblikaupluses. Kõik näib aus ja akuraat, kuni naisterahvas taipab, et tema tulevane võimalik ülemus on asunud huvi tundma, kas neiu on ikka vallaline ja kas peigmees uurib väga põhjalikult, kui neiu tarvis õhtul kauemaks välja jääda.

Olukord number kaks. Jällegi tõvestlus, seekord soovitud kohaks baariteenidaja meelelahutusasutuses. Pärast umbes kümneminutilise vestlust teatab intervjuueerija, et neiu võiks end tööle tulla kindlasti rohkem meikida, ega see ole juurviljapood, kuhu ta ametisse soovib asuda.

Eelkirjeldatud olukorrad on elust enesest, juhtunud minu endaga head mitmed aastad tagasi. Mõlemast ametikohast loobusin, proovipäevale ei läinud, vastik oli. Ometi reageerisin konk-

reetsetes situatsioonides täiesti ebaadekvaatselt: istusin, vastasin küsimustele ja ehk isegi naeratasin, püüdes viisakas olla. Tööd oli ka vaja. Taipamine, mis just juhtus, saabus mõlemal juhul hiljem, sest nii enamasti ongi, et onuheinoliku rünnaku ohvriks langemine ei hüüa tules.

Nüüd on aga needsamad "härrad" ise ühiskondliku sihtmärgina ette võetud ja see on vaid tervitatav. Ring on täis saanud ja aitab küll. Vahet pole, ole sa maailmakuulus miljonär või filmimogul, rahvuskooper Estonia juht või kohaliku kalibriga jupski, nilbitsemine ei ole enam sallitav ja seda ei pea taluma keegi.

Kisa tõuseb muidugi taevani, aga sellest ei maksa hoolida. Siga ka karjub surres, vaikne allaandmine olekski palju tahetud. Kisavad heinoliku maailmavaate pooldajad. Nüüdne rahvuskonservatiivide pealik rahandusminister Martin Helme arvas isegi, et Aivar Mäe piinades kajastub nüüd kogu meessoo

piin, sest ühe endast lugupidava meesolendi huumorivaramusse kuuluvad ikka naljakased naiskolleegide suguelu, aluspesu ja muude isiklike eelistuste teemal. Miks mitte sekka ka mõni vallatu patsutus, pigistus, silitus või väänamine. Nali ju!

Kisavad naisedki, ja kui heinoliku vaimu kandjatele laias laastus on raske kaasa tunda, siis suguõdedele tunnen kaasa küll, sest oh kui kurb peab olema see argine eluke, kui labased kommentaarid või soovimatud puudutused tunduvadki selle kõige ilusama ja õilsama meesterahvapoolse tähelepanuna, mis naisterahvale osaks võib saada.

See ei ole nõnda. Niigi välja surevate mõlalõugade kõrval eksisteerib (ja on ilmselt pidevalt eksisteerinud) suur hulk normaalseid mehi, kes oskavad suhelda kedagi solvamata ja alandamata nii kodus kui ka tööl. Kes oskavad päriselt flirtida ja saavad seeläbi ka ilmselt palju rohkem naisi kui üks mä-

ratsev onu Heino ka kogu hingest ponnistades saaks. Ja kui Postimehest võis lugeda, kuidas Estonia juhi ekskolleegid praeguse aja noori naisi liig õrnkesteks nimetasid, siis mina tunnen siiralt heameelt, et noorema põlvkonna naised teavad, mis on flirt ja mis ei ole. Et nad oskavad ennast väärtustada ega arva, et higinine pigistus tagapalgal ongi ühe naisinimese päeva kõrghetk.

Heinod langevad, muutuvad kollaseks ja krõbedaks nagu kuivanud puulehed ja neile võib kummikuga peale

Head aega, Heinod! Aeg on teha ruumi mõistusele, headele kommetele ja lugupidamisele, mis välja teenitud kõige eelnimetatuga.

astuda. Toimuv ei ole #metoo või üldse mingi moehullus, see on paratamatus, aja märk. Moehullused tulevad ja lähevad, aga onuheinolik madal käitumine enam kohta ei leia.

Üks seik veel. Mõni aasta tagasi täitsin tööülesandeid, esindasin oma organisatsiooni maakondlikul üritusel. Saalis viibisid lugupeetud inimesed, minu kõrval laval seisis vähemalt viis värskeid lugupeetud inimest, tubli mees. Järjekordest lavale kutsutule lillekimpu ulatades hüüatas mu lavapartner ootamatult: "Anna musi ka!"

Minul ei olnud naljakas, saalis ei näinud ma kedagi, kel olnuks naljakas. Lillesülemi saanu tammus kummaliselt jalalt jalale ja tegi kiiresti vehkat. Aga lugupidamise õrn aura kadus minu lavakaaslase kohalt nagu kõhutuu avamerel.

Head aega, Heinod! Aeg on teha ruumi mõistusele, headele kommetele ja lugupidamisele, mis välja teenitud kõige eelnimetatuga.

Murede alla mattunud lapsed vajavad professionaalset abi

K õik õnnelikud perekonnad on üksteise sarnased ja iga õnnetu perekond on isemoodi õnnetu. See mõte pärineb Lev Tolstoilt, täpselt tema romaanist "Anna Karenina". Olen selle tõdemuse peale mõelnud viimastel kuudel korduvalt, kui minu katsed tuua riigikogu suurde saali psühhiaatrilise abi seaduse täiendus on pörkunud valitsusliidu saadikute külmusele ja küünilisusele.

Jah, jutt käib eelnõust, mis on suunatud laste aitamisele ja on üksjagu pälvinud ka meedia tähelepanu. Seadusemuudatust, mis võimaldaks alla 18-aastastel pöörduda ilma vanema nõusolekuta psühhiaatri poole, ei vaja

tõepoolest need pered, kus suhted laste ja vanemate vahel on korras, kus lapsed kuulatakse ära ning kus valitseb armastus ja usaldus.

Kaugeltki mitte kõik lapsed ei sirgu aga sellistes peredes. Olen õppinud sotsiaaltööd ja teinud enam kui 20 aastat erialast tööd Viljandi linnas, kus ma juhtisin sotsiaalset ja töötasin ka valdkonna abilinnapeana. Töö viis mind kokku just nende peredega, kus suhted olid vanemate, aga tihti ka vanemate ja laste vahel halvad või väga halvad ja kus nii mõneski kodus valitses lähisuhtevägivald. Puutusin kokku vanemliku hoolitsuseta lastega ja ka seksuaalselt ära kasutatud lastega. Ja siis olid veel niinimetatud pangakaar-

dilapsed. Tegu oli lastega, kellel ei olnud majanduslikke probleeme, aga kelle emad-isad töötasid enamasti välismaal, ning vahel tuli vanematel lastel olla nooremate laste kasvatajaks, ja kui hästi läks, siis olid vanaemad-vanaisad olemas. Neil lastel puudus aga kõige olulisem – õnnelik lapsepõlv koos turvalisega koduga, mis annab kindluse ja teadmise, et raskuste korral on vajalik abi olemas.

Siinkohal tuleb rääkida ka kooli- ja internetikiusamisest, mille puhul lapsed vajavad täiskasvanute abi, kuid sageli häbenevad teismelised pöörduda oma vanemate poole. Ülimalt kurb lugu juhtus aastate eest Viljandis, kus enesetaputeed läks noormees, kes ar-

vas ennast suhtlevat teise noorega, kuid keda pettis täiskasvanud pedofiil ja ahistaja. Noormehel oli häbi oma vanematele juhtunust rääkida ja ta ei leidnud muud väljapääsu kui enesetapp.

Ei lastekaitsetöötajatele ega ka kodule pole võõrad olukorrad, kus vanemad on lahku läinud ja vaidlevad väga inetult lapse hooldusõiguse üle. Sellised lood mõjuvad lastele vaimselt väga rängalt. Tänavusel lastekaitsepäeval pälvis elutööauhinna "Lastega ja lastele" Tartu lastearst, pereterapeut ja psühholoog Lemme Haldre. Talle teeb suurt muret laste omavaheline seksuaalne vägivald, kus suuremad lapsed kasutavad nooremaid ära.

Tulen tagasi psühhiaatrilise abi seaduse paranduse juurde, mille ma läinud aasta detsembris riigikogule esitasin ja mille esimene lugemine toimus jaanuaris. 15. juunil lõppes sotsiaalkomisjonis ligi viis kuud kestnud kõrvulukustav vaikus – koos mittetulundusühingute esindajate, lastepsühhiaatri ja õiguskantsleri kantselei esindajaga arutasid komisjoni liikmed eelnõu, mille eesmärgiks on kindlustada raviga ka need noored, kes pöörduvad psühhiaatri poole ise, ilma vanema nõusolekuta.

HELMEN KÜTT
riigikogu sotsiaalkomisjoni
asesimees, SDE